

2 FI 8.10
SUOMENMAAN VIRALLINEN TILASTO.

XXIV.

AISTIVIALLISKOULUT.

1.

ALAMAINEN KERTOMUS

SUOMENMAAN AISTIVIALLISKOULUJEN

TOIMINNASTA

Lukuvuosina 1892—1895.

KOULUTOIMEN YLIHALLITUKSEN ANTAMA.

HELSINGISSÄ,

VIKTOR PETTERSSON ja KUMPP. KIRJAPAINO-OSAKEYHTIÖ,

1897.

*Alamainen kertomus maan julkisten aistiv
ialliskoulujen toiminnasta syyskuun 1 päivästä
1892 syyskuun 1 päivään 1895, antanut Koulu-
laitoksen Ylihallitus.*

I. Yleiskatsaus.

Tavallisten juoksevain asiain hoitamisen ohella on Ylihallituksen toimintaa julkisiin aistivalliskouluihin nähden vaadittu siihen maan kuuromykkä- ja sokeakoulujen järjestelyyn, jonka Teidän Keisarillinen Majesteettinne on säättänyt armollisella julistuksella Kesäkuun 30 päivästä 1892. Tämän julistuksen mukaisesti on armollisessa julistuksessa Toukokuun 15 päivästä 1862 Kuopioon perustettavaksi määrätty kuuromykkäin oppilaitos, jossa opetusta viime aikoina oli annettu puhemetoodin mukaan, muutettava kouluksi 85 à 90 oppilasta varten jaettuina kahdeksalle luokalle, jokainen yhden vuoden oppijaksolla, siten että lapsia ensimmäisenä vuotena ja ensimmäisellä luokalla, joka on vain valmistelu-, koetus ja näyteluokka, harjoitetaan puheessa, jonka jälkeen ne lapset, joista on havaittu etteivät he voi oppia puhumaan tai etteivät menestyksellä käy puhemetoodin mukaan opettaminen, siirretään erityiseen kouluun, jossa opetusta annetaan kirjoitusmetoodin mukaan.

Muihin aistivalliskouluihin nähden on edellämainitussa armollisessa julistuksessa säädetty :

että Turun kaupunkiin perustetaan yhtäläinen suomenkielinen puhekoulu kuuromykkiä lapsia varten, joka järjestetään sillä tavoin kuin Kuopion koulusta säädetään ;

että armollisen kirjeen mukaan Helmikuun 3 p:ltä 1863 Porvoon kaupunkiin perustettu kuuromykkäin oppilaitos on muodostettava kouluksi kuuromykkiä lapsia varten, jossa opetus tapahtuu puhemetoodin mukaan ruotsinkielellä ja johon mahtuu 45 à 50 oppilasta, jaettuina neljälle ylenevälle luo-

kalle, jokainen kahden vuoden oppijaksolla; oppilaita otetaan joka toinen vuosi siten, että lapsia ensimmäisenä vuotena harjoitetaan puheessa, jonka jälkeen ne lapset, joista on havaittu etteivät he voi oppia puhumaan tai ettei heitä menestyksellä käy puhemetoodin mukaan opettaminen siirretään erityiseen kouluun, jossa opetusta annetaan kirjoitusmetoodin mukaan;

että Mikkelin kaupunkiin on perustettava koulu kuuromykkiä lapsia varten, jossa opetusta annetaan kirjoitusmetoodin mukaan suomenkielellä ja jossa on seitsemän luokkaa ja seitsemän vuoden oppijakso, siten että kouluun otetaan ainoastaan semmoisia lapsia, jotka suomalaisen puhekoulun ensimmäisestä luokasta siihen siirretään;

että ohjesäännön mukaan Joulukuun 16 p:ltä 1858 Turun kaupunkiin perustettu kaksikielinen oppilaitos sekä kuuromykkiä lapsia että yli-ikäisiä varten on luokka luokalta lakkautettava, jonka jälkeen ja sittenkuin on lakkattu yli-ikäisiä oppilaita sinne ottamasta erityinen koulu yli-ikäisiä kuuromykkiä varten suomalaisista kodeista on perustettava Jyväskylän kaupunkiin ja järjestettävä niin, että opetusta annetaan kirjoitus- ja viittausmetoodin mukaan sekä että oppijakso on kolmivuotinen;

että armollisten kirjeitten mukaan Tammikuun 17 p:ltä 1863 ja Syyskuun 13 p:ltä 1865 Pietarsaaren pitäjään perustettu ja Joulukuun 17 p:nä 1886 annetun määräyksen mukaan Pietarsaaren kaupunkiin siirretty kuuromykkäkoulu on järjestettävä opetusta varten kirjoitusmetoodin mukaan ruotsinkielellä ja seitsenvuotisella oppijaksolla, siten että kouluun otetaan semmoisia lapsia, jotka ruotsalaisesta puhekoulusta siihen siirretään. Tähän kouluun on myöskin järjestettävä kolmivuotinen oppijakso yli-ikäisille kuuromykkille ruotsalaisista kodeista;

että armollisen kirjeen mukaan Kesäkuun 15 p:ltä 1865 ja ohjesäännöllä Heinäkuun 16 p:ltä 1875 Helsinkiin perustettu väliaikainen sokeain-opisto on muodostettava täydelliseksi sokeakouluksi sisäoppilaitos-järjestelmän mukaan 45 à 50 oppilasta varten, jossa koulussa on valmistava osasto kaksivuotisella oppijaksolla sekä yksi kouluosasto ja yksi työosasto, kumpikin nelivuotisella oppijaksolla. Tähän kouluun otetaan sekä suomea että ruotsia puhuvia oppilaita, ja ovat sekä sisäoppilaslaitos että työnopetus näille yhteiset, jota vastoin valmistavassa ja kouluopetuksessa noudatetaan oppilasten puhekieltä;

että armollisen julistuksen ja ohjesäännön mukaan Marraskuun 17 p:ltä 1870 Kuopioon perustettu sokeainopisto suomea puhuvia lapsia varten on, pysyttämällä suomi opetuskielenä, muodostettava sillä tavoin kuin ylempänä Helsingin sokeainopistosta säädetään.

Oppilasten ottamisesta siten järjestettyihin kouluihin säättää yllä mainittu julistus: että niihin kuuromykkäkouluihin, jotka ovat järjestetyt puhemetoodin käyttämistä varten, otetaan kahdeksan vuotta täyttäneitä, mutta yleensä ei yli kymmenen vuoden olevia lapsia sekä vain poikkeustilassa kahdenteentoista ikävuoteen asti. Kouluihin yli-ikäisiä kuuromykyä varten otetaan neljätoista vuotta täyttäneitä oppilaita. Sokeakouluihin lapsia varten otetaan valmistavaan osastoon kahdeksan vuotta täyttäneitä, mutta ei yli yhdentoista vuoden olevia lapsia sekä kouluosastoon kymmenen vuoden, mutta ei yli neljätoista vuoden ikäisiä lapsia.

Sisäiseen järjestelyyn nähden säädetään, että kuuromykkäkouluihin, joissa opetus on järjestetty puhemetoodin mukaan ja kirjoituskouluihin lapsia varten, on yhdistettävä asumalaitos, joihin otetaan oppilaita kahdeksanluokkaisessa puhekoulussa enintään 30, neliluokkaisessa puhekoulussa ja seitsemäluokkaisessa kirjoituskoulussa enintään 15, sekä Pietarsaaren kirjoituskoulussa niin monta kuin tila sallii, ja joissa he saavat asunnon, ravinnon ja hoidon, niin kauvan kuin koulujen johtajat ja opettajakunnat tarpeelliseksi katsovat. Muut oppilaat majoitetaan johtajan toimesta hyväksi tunnettuihin, yksinkertaisiin ja siveellisiin koteihin.

Oppilasmaksuista säädetään, että opetus kaikissa kuuromykkä- ja sokeakouluissa on maksuton, mutta että asunnosta, ravinnosta ja hoidosta, olkooppilas asumalaitokseen otettu tai koulun toimesta yksityiseen kotiin majoitettu, suoritetaan kultakin oppilaalta vuosimaksu, joka kuuromykkäkoulussa on 200 markkaa ja sokeakoulussa 250 markkaa sekä, jos oppilas ei ole tarpeellisella vaatteuksella varustettu, sen lisäksi 50 markkaa, kuitenkin niin että aistivalliskoulujen tarkastaja opettajakunnan esityksestä saattaa harkinnan mukaan myöntää kohtuullisen alennuksen tai vapautuksenkin näistä maksuista.

Kelpoisuusvaatimukseksi kuuromykkä- tai sokeakoulun johtajan virkaan säättää armollinen julistus yliopistossa suoritettuna filosofian kandidaatin tai jumaluusopillisen erotutkinnon ja kasvatustutkimuksen tai julkaistuilla teoksilla osoitettuja tieteellisiä ja kasvatustutkimuksellisia tietoja sekä johtajattaren virkaan ne kelpoisuusehdot, jotka ovat säädetty X:nessä kohdassa armollisessa asetuksessa Marraskuun 27 p:ltä 1885 muuttamista muutoksista naissivistystä varten olevien oppilaitosten järjestämisessä kelpoisuusehdoiksi tyttökoulun johtajattaren virkaan; kuitenkin saattaa poikkeustilassa erinomaisella menestyksellä harjoitettu opettajatoimi oikeuttaa johtaja- ja johtajatarviran saamiseen. Kokemuksen ja tarpeellisten ammattitietojen saavuttamiseksi tulee puheenaoleviin virkoihin pyrkijän kahden vuoden aikana kuuromykkäkoulussa ja yhden vuoden aikana sokeakoulussa perehtyä opetukseen ja kas-

vatukseen sellaisessa koulussa sekä kuunteluajan loputtua aistivalliskoulujen tarkastajan ja sen koulun johtajan tai johtajattaren edessä, jonka Ylihallitus sitä varten määrää, suorittaa tieteisopillinen tutkinto osottaakseen tietonsa ammattiin kuuluvissa aineissa sekä tutkijakunnan läsnäollessa, johon kuuluvat aistivalliskoulujen tarkastaja sekä koulun johtaja tai johtajatar ja kaksi Ylihallituksen siihen määräämää jäsentä koulun opettajakunnasta, suorittaa käytännöllinen opettajakoe. — Johtajan ja johtajattaren, nimittää Keisarillisen Senaatin Talousosasto, sittenkuin Ylihallitus on tehnyt ehdotuksen.

Kelpoisuudeksi vakinaiseen opettajan tai opettajattaren virkaan kuuromykkä- tai sokeakoulussa sekä asumalaitoksen johtajattaren virkaan säädetään pätevyys ylemmän kansakoulun opettajan tai opettajattaren virkaan, jonka lisäksi vaaditaan riittävä ammattitaito, kokemus ja taitavuus, jotka osotetaan sillä tavalla kuin johtajasta ja johtajattaresta säädetään. Opettajan ja opettajattaren sekä asumalaitoksen johtajattaren nimittää Ylihallitus niinkuin kansakouluopettaja- ja opettajatarseminaarien opettajavirkojen täyttämisestä säädetään.

Lopuksi on armollisessa julistuksessa vahvistettu menosäännöt y. m. eri oppilaitoksille.

Siten säädetyn uudestaan järjestelyn toimeen panemisesta on Keisarillinen Senaatti kirjeessä Ylihallitukselle Kesäkuun 30 p:ltä 1892 määrännyt: että käsketty Kuopion ja Porvoon kuuromykkäkoulujen muodostelu ja laajennus oli alkava lähinnä seuraavan lukuvuoden alussa eli syksyllä 1892, että Turun uusi kuuromykkäkoulu perustetaan vähitellen samasta ajasta alkaen, siten että ensimmäinen luokka silloin ryhtyy toimeen ja koulu sen jälkeen vuosittain laajennetaan yhdellä luokalla, kunnes se on täydellisesti järjestetty, että Mikkelin kuuromykkäkoulu vähitellen perustetaan alkaen syyslukukauden alusta 1893 siinä järjestyksessä kuin Turun koulusta on säädetty, että nykyinen Turun kuuromykkäkoulu lakkautetaan, siten että syyslukukaudesta 1892 alkaen usia oppilaita lasten osastolle ei enää oteta, jota vastoin sitä ennen otetut oppilaat saavat päättää alkamansa seitsenvuotisen kurssin, niin että oppilaitos lakkautuu kevätlukukauden lopussa 1898, että samaan aikaan myöskin viime mainittuun oppilaitokseen yhdistetty kolmivuotinen kurssi yli-ikäisiä kuuromykkiä varten on lakkaava, jonka tähden usia oppilaita siihen otetaan viimeisen kerran syksyllä 1895, että yli-ikäisten kuuromykkäin koulu Jyväskylässä perustetaan alkaen syksystä 1896 sekä että Helsingin sokeaoppilaitoksen järjestely ja laajennus alkaa rajoitetussa määrässä, kunnes sopiva huoneisto ehditään rakentaa tulevalle täydelliselle koululle.

Koululaitoksen kehittymisen kautta vuosi vuodelta lisääntynyt työ Ylihallituksessa, jonka kautta sekä Ylihallituksen työvoimien lisääminen että li-

sättyjen ammattitietojen tuottaminen siihen on käynyt tarpeelliseksi, on antanut Teidän Keisarilliselle Majesteetillenne aiheen armollisella julistuksella Kesäkuun 30 päivältä 1892 säättää, että aistivalliskoulujen tarkastaja on asetettava Ylihallitukseen. Aistivalliskoulujen tarkastajan tulee esitettäväksi valmistaa kaikki Ylihallituksessa esiintyvät aistivalliskoulua koskevat kysymykset sekä niitä Ylihallituksessa käsiteltäessä ensiksi lausua mielipiteensä, valvoa sekä julkisten että yksityisten aistivalliskoulujen toimintaa ja siinä tarkoituksessa Ylihallituksen suostumuksella tai sen määräyksestä tuon tuostakin tarkastaa niitä, joka kerta Ylihallitukselle antaa kertomus toimitetusta tarkastuksesta sekä ehdottaa sellaisia parannustoimia, joita tehtyjen havaintojen johdosta saatetaan katsoa tarpeellisiksi, järjestää ja johtaa tieteisopillisia ja käytännöllisiä kokeita aistivalliskouluissa, yksissä neuvoin yksityisen aistivalliskoulun johtajan tai johtajattaren kanssa määrätä se aika, josta lähtien oppilas ei enää saa valtioavulla jäädä laitokseen, järjestää ja valmistella ne ilmoitukset maan kaikista kuuromykistä, sokeista ja tylsämielisistä, jotka kunakin vuonna erityisten määräysten mukaan ovat hallitukselle lähetettävät sekä niiden perustuksella vuosittain julkaista täydellinen ja tarkka tilasto sellaisista kovaosaisista tarkan selvityksen kanssa heidän elin-oloistaan, valvoa että maan kuuromykät, sokeat ja tylsämieliset saavat laissa säädettyä tai muuten tarpeellista opetusta, kasvatusta ja hoitoa, sekä tehdä se tilastollinen katsaus aistivalliskoulujen toimintaan ja kertomus siitä, joka kultakin vuodelta on Teidän Keisarilliselle Majesteetillenne annettava. V. t. aistivalliskoulujen tarkastajaksi määräsi Keisarillinen Senaatti Heinäkuun 14 päivänä 1892 Porvoon kuuromykkäkoulun v. t. johtajan, filosofian maisteri Valter Forsiuksen, joka myöskin Elokuun 18 päivänä samana vuonna nimitettiin ja valtuutettiin olemaan aistivalliskoulujen tarkastajana Ylihallituksessa.

Sopivien opettajien ja opettajattarien kehittämiseksi maan kuuromykkä- ja sokeakouluihin on Teidän Keisarillinen Majesteettinne armollisessa kirjeessä Kesäkuun 30 päivältä 1892 sallinut, että vuotuinen 6000 markan rahamäärä saadaan aluksi viiden vuoden aikana yleisistä varoista käyttää hakemuksesta ja Ylihallituksen annettua lausuntonsa Keisarillisen Senaatin annettavaksi stipendeinä sopiville henkilöille, jotka haluavat kuuromykkäin ja sokeain opetus- ja kasvatustilaisissa koti- tai ulkomaalla hankkia tietoja ja kokemusta sellaisesta opetuksesta ja kasvatuksesta. Puheena olevat määrärahat on Ylihallitus säädettyssä järjestyksessä julistanut haettaviksi ja on Keisarillinen Senaatti jakanut ne seuraaville henkilöille, nimittäin vuodelta 1892, Kirkollistoituskunnan kirjeen mukaan Syyskuun 7 päivältä, yksityisopettajatar Linda Emilia Aschanille *Smf.* 800, yksityisopettajatar Ingeborg Emilia Lyytikäiselle

Smf. 800, yksityisopettajatar Aina Lovisa Petanderille *Smf.* 800, yksityisopettajatar Johanna Matilda Hermansonille *Smf.* 800, yksityisopettajatar Elli Fanny Cecilia Kepplerukselle *Smf.* 500, yksityisopettajatar Aina Wialénille *Smf.* 500. Sitä ennen oli Keisarillinen Senaatti, Kirkollistoimituskunnan kirjeitten mukaan Maaliskuun 23 p:ltä 1892 ja Huhtikuun 6 p:ltä 1892 myöntänyt v. t. opettajatar Naema Helena Hermansonille 1,000 markan suuruisen määrärahan ja yksityisopettajatar Nanny Amalia Westerstrählelle 800 markan suuruisen määrärahan, Kirkollistoimituskunnan kirjeen mukaisesti Kesäkuun 30 p:ltä 1892 otettaviksi vuodelle 1892 myönnetystä stipendimäärästä, 6000 *Smf.*, joka sitten on loppuun käytetty; vuodelta 1893, Kirkollistoimituskunnan kirjeen mukaan Maaliskuun 27 p:ltä, v. t. johtaja Kosti Lyytikäiselle *Smf.* 1,500, v. t. opettaja Aaro Iivari Juhana Savolaiselle *Smf.* 1,500, opettajatar Lovisa Clementina Sahlbergille *Smf.* 450, käsityönopettaja Paavo Lyytikäiselle *Smf.* 400, opettajatarkokelas Lydia Adéle Norringille *Smf.* 500, opettajatarkokelas Maria Nyströmille *Smf.* 500, opettajatarkokelas Sofia Alexandra Boströmille *Smf.* 500, sekä, Kirkollistoimituskunnan kirjeen mukaan Kesäkuun 7 p:ltä, jäljellä olevat *Smf.* 650 filosofian kandidaatti Karl Ossian Wichmannille; vuonna 1894, Kirkollistoimituskunnan kirjeen mukaan Toukokuun 24 p:ltä, filosofian kandidaatti Karl Emil Kahvalle *Smf.* 800, käsityönopettaja Antti Lemminkäiselle *Smf.* 800, käsityöläiselle Wäinö Illmanille *Smf.* 500, opettajatar Naemi Helsingiukselle *Smf.* 900, kansakouluopettaja Konstantin Reposelle *Smf.* 800, v. t. opettaja Petter Stadelle *Smf.* 700, opettajatarkokelas Maria Vilhelmína Anderssonille *Smf.* 500, opettajatarkokelas Augusta Emilia von Schalienille *Smf.* 500, opettajatarkokelas Alina Kansaselle *Smf.* 500; vuonna 1895, Kirkollistoimituskunnan kirjeen mukaan Huhtikuun 24 p:ltä, johtaja Ernesti Juho Konstantin Luomalle *Smf.* 800, v. t. opettajalle, filosofian kandidaatti Karl Ossian Wichmannille *Smf.* 800, kansakouluopettaja, filosofian maisteri Henrik Ståhlille *Smf.* 800, kansakouluopettaja Juhan Kustaa Grönroosille *Smf.* 600, veistonopettaja Oiva Villehad Coranderille *Smf.* 600, opettaja Albert Aleksander Pekurille *Smf.* 400, käsityönopettaja Pekka Mykkäeselle *Smf.* 400, opettajatarkokelas Ida Lovisa Dahlströmille *Smf.* 400, opettajatarkokelas Maria Emilia Sereniukselle *Smf.* 400, opettajatarkokelas Hanna Hahlille *Smf.* 400, opettajatarkokelas Ellen Ester Sofia Knäpelle *Smf.* 400.

Mitä tulee aistivialliskouluille tarvittaviin huoneistoihin on Keisarillinen Senaatti nähnyt tarkoituksenmukaiseksi että ne aistivialliskoulut, joihin asunomaloitus on yhdistetty, saavat omat rakennukset ja sentähden Kirkollistoimituskunnan kirjeellä Kesäkuun 30 p:ltä 1892 käskenyt Ylihallituksen Keisarilliselle Senaatille lähettää täydellisen suunnitelman Helsingin ja Kuopion sokeakouluille sekä Turun ja Mikkelin kuuromykkäkouluille tarpeellisia huo-

neistoja varten. Kun kuitenkin Porvoon ja Kuopion kuuromykkäkouluille tätä ennen luovutetut valtion omistamat kiinteistöt on huomattu tarkoitukseensa riittämättömiksi, on Ylihallitus valmistanut ja Keisarilliselle Senaatille jättänyt täydelliset suunnitelmat kaikille yllä mainituille kouluille tarvittavia huoneistoja varten.

Tieteisopilliset kokeet aistiviälliskoulun vakinaisen opettajan kelpoisuutta varten ovat sinä aikana, jonka kertomus käsittää, suorittaneet neidet Aina Petander, Ingeborg Lyytikäinen, L. Federley ja N. Westersträhle (kelpoisuuden saavuttamiseksi sokeakoulun opettajattaren virkaan); neiti T. Holmström, kansakouluopettaja O. Koponen, neidet L. Aschan ja S. Boström sekä filos. kand. O. Wichmann (kelpoisuuden saavuttamiseksi kuuromykkäkoulun opettajan virkaan).

Käytännölliset kokeet kelpoisuuden saavuttamiseksi vakinaiseen opettajavirkaan ovat saman ajan kuluessa suorittaneet neidet Aina Petander, Ingeborg Lyytikäinen, L. Federley ja N. Westersträhle (sokeakoulun opettajattaren virkoja varten); neiti T. Holmström, hra O. Koponen, neidet L. Aschan ja S. Boström sekä filos. kand. O. Wichmann (kuuromykkäkoulun opettajan virkoja varten).

Kun Porvoon ja Pietarsaaren kuuromykkäkoulujen, joihin tätä ennen oli otettu myöskin suomenkieltä puhuvia yli-ikäisiä kuuromykyä, uudestaan muodostaminen sai aikaan, että Turun kuuromykkäoppilaitoksessa suomenkielisiä yli-ikäisiä kuuromykyä varten olevalle merkkiosastolle pyrkivien luku karttui niin suuresti, että melkoinen osa heitä tilan puutteessa täytyi jättää ottamatta, esitti Ylihallitus alamaissessa kirjoituksessa Marraskuun 21 p:ltä 1893 Teidän Keisarilliselle Majesteetillenne, että hyväksyttäisiin Hauhon kappalaisen Ernesti Juho Konstantin Luoman ja hänen vaimonsa Helena Luoman tarjous laajentaa heidän Hauhon pitäjässä ylläpitämänsä kuuromykkälaitos »Hefata» niin että se, jossa tätä ennen oli käynyt 16 oppilasta, voisi ottaa vastaan aina 30, etupäässä naisoppilasta ja että laitoksen nauttima valtioapu Luoman puolisoitten asettaman ehdon mukaisesti saataisiin korottaa 4,000:sta 6,500 markkaan maksettavaksi aluksi kahtena vuonna, lukien Heinäkuun 1 p:stä 1894. Tämän johdosta on Keisarillinen Senaatti, joka oli pitänyt onnellisimpana ja tarkoituksenmukaisimpina, että Jyväskylän kuuromykkäkoulu, jonka Teidän Keisarillisen Majesteettinne Kesäkuun 30 p:nä 1892 antaman armollisen julistuksen määräysten mukaisesti olisi pitänyt ryhtyä vaikuttamaan Syyskuun 1 p:stä 1896, voitaisiin perustaa jo lukuvuoden alkuun 1894, Teidän Keisarilliselta Majesteetiltanne hankkinut armollisen luvan mainitun koulun perustamiseen enintään kahdella rinnakkaisluokalla lukuvuoden alkuun syksyllä

1894. Samalla määräsi Teidän Keisarillinen Majesteettinne armollisella kirjeellä Toukokuun 4 p:ltä 1894, että kappalainen Luoma ja hänen vaimonsa Helena Luoma ilman edelläkäypää viran avonaiseksi julistamista heti saatiin nimittää mainitusta ajasta alkaen olemaan kappalainen Luoma koulun johtajana ja rouva Luoma opettajattarena.

Ylihallituksen esityksestä on Kirkollistoimituskunta kirjeessä Jouluk. 29 p:ltä 1894 sallinut, että se rahamäärä 617: 53, joka oli jäänyt käyttämättä armollisella kirjeellä Helmikuun 20 p:ltä 1890 sokeain kirjain painattamiseen myönnetystä määrärahasta, saatiin käyttää suomenkielisten virsikirjain oston. Toukokuun 21 p:nä 1895 Keisarillinen Senaatti on myöntänyt Kuopion kuuromykkäkoulun johtajalle Kust. Killiselle 200 *Smk* painatusapuna hänen valmistamaansa teosta »Äidinkielen oppikirja kuuromykkille» varten ehdolla että kirjan myyntihintaa ei määrätä suuremmaksi kuin 1 markka kappaleelta.

Keisarillisen Senaatin Kirkollisasiain-toimituskunta on kirjeessä Helmikuun 19 p:ltä 1895 vahvistanut kaavat niitä tilastollisia ilmoituksia varten, jotka asianomaisten aistivalliskoulujen johtajain ja johtajatarten tulee joka vuosi lähettää Ylihallitukselle sen maassa olevien kuuromykkä- ja sokeakouluja koskevan tilastollisen yleiskatsauksen ja kertomuksen pohjaksi, joka Ylihallituksen on vuosittain Teidän Keisarilliselle Majesteettilenne annettava.

II. Erityiset koulut.

Porvoon kuuromykkäkoulu.

Vuodesta 1846 kaupungissa olevan kaksikielisen kirjoituskoulun muodostaminen puhekouluksi ruotsinkielisiä lapsia varten on jatkunut siten, että lukuvuoden 1895—96 alkaessa kirjoitusmerkkiosaston luokista ainoastaan kaksi, toinen suomalainen ja toinen ruotsalainen ovat jäljellä. Syyskuun 1 p:nä 1892 avattiin ensimmäinen puheluokka, syyskuun 1 p:nä 1894 toinen puheluokka.

Oppilasluku on kolmivuotiskautena ollut 45, 33 ja 39.

Opettajakunta. Laitoksen johto on Ylihallituksen määräysten mukaan Elokuun 27 p:ltä 1892, Elokuun 9:ltä ja Lokakuun 10 p:ltä 1893 ollut uskottuna aistivalliskoulujen tarkastaja, filosofian maisteri Valter Forsiukselle (lukuvuoden 1892—93 loppuun) sekä opettajakandidaatti I. Savolaiselle. Vakinaisena opettajattarena ja asumalaitoksen johtajattarena ovat kolmivuotiskauden kuluessa saaneet viran neiti Emma Lundell (koetteeksi määrätty Jouluk. 19 p. 1893) ja neiti A. E. Stenström (koetteeksi määrätty Syysk. 5 p. 1894).

Kun Keisarillinen Senaatti, Kirkollisasiaintoimituskunnasta tänne tulleen kirjeen mukaan Marraskuun 21 p:ltä 1894, on sallinut asumalaitoksen johtajattaren, rouva A. E. Savolaisen, (syntyään Stenström) ja opettajatar E. Lundellin vaihtaa virkoja, on Ylihallitus Helmikuun 19 p:nä 1895 määrännyt rouva Savolaisen ja neiti Lundellin kahtena koetusvuotena, lukien Joulukuun 19 p:stä 1895, hoitamaan edellisen opettajattaren virkaa ja jälempään asumalaitoksen johtajattaren virkaa koulussa. Lopussa lukuvuotta 1892—93 erosi apulaisopettaja I. Eneberg Teidän Keisarillisen Majesteettinne Lokakuun 5 p:nä 1893 antaman kirjeen mukaisesti ryhtyäkseen virkaan Pietarsaaren kuuromykkäkoulussa. Samaan aikaan luopui apulaisopettajatar E. Carlstedt toimestaan ja on Teidän Keisarillinen Majesteettinne Toukokuun 24 p:nä 1894 armossa myöntänyt hänelle vuotuisen 400 markan eläkkeen ylimääräisellä eläkesäännöllä maksettavaksi Syyskuun 1 p:stä 1893 alkaen, kunnes mahdollisesti ilmaantuisi tilaisuus antaa hänelle sopiva toimi aistivialliskoulussa.

Lukuvuosina 1892—93 ja 1893—94 ovat puheosaston sekä asumalaitos että koulu olleet sijoitettuina valtion omistamaan taloon Nikolain- ja Rauhankatujen kulmassa. Kirjoituskoululle on samaksi ajaksi vuokrattu päärakennus rovasti C. P. Mobergin talosta n:o 6 kaupungin uuden asemakaavan toisessa korttelissa. Vuokrasummana oli ensimmäisenä vuotena *Smk* 800, ja jälempänä 1000 *Smk*. Lukuvuonna 1894—95 on puhekoulun käytettävänä ollut sekä valtion omistama talo että Mobergin talossa oleva huoneusto 1,000 markan vuokrasummasta; kirjoitusosasto taas on ollut postiljooni Karellin talosta 450 markalla vuokratuissa huoneistossa.

Vuotuinen menosääntö on kolmivuotiskautena ollut 17,750, 16,890 ja 23,550 markkaa.

Kaluston ostamiseen on kolmivuotiskautena Kirkollistoimituskunnan kirjeillä Elok. 24 p:ltä 1892, Jouluk. 30 p:ltä 1893, Huhtikuun 12 p:ltä 1894 ja Toukokuun 1 p:ltä 1895 myönnetty *Smk* 1,000, *Smk* 800, *Smk* 713: 30 ja *Smk* 877.

Tonttipaikaksi koulun uusille rakennuksille on Keisarillinen Senaatti, Kirkollistoimituskunnan kirjeen mukaan, Toukokuun 1 p:ltä 1895 hyväksynyt tontit N:o 1, 2, 4 ja 5 kaupungin uuden asemakaavan 46 korttelissa ja siinä tarkoituksessa kaupungilta ottanut vastaan sen omistamat tontit 1 ja 4 sekä talonomistajattarelta A. Lundilta 1,000 markalla ostanut tontit n:o 2 ja 3 yllä mainituissa korttelissa.

Kouluneuvoston jäseninä ovat olleet: piispa H. Råbergh, puh. joht., oikeusneuvosmies Th. Lindh ja konsulin rouva H. Söderström.

Turun kuuromykkä-oppilaitos.

Teidän Keisarillisen Majesteettinne käskemä oppilaitoksen luokittainen lakkauttaminen on kolmivuotiskautena jatkunut siten, että lukuvuoden 1892—93 alettua uusia oppilaita ei ole otettu kirjoitusosastolle eikä merkkiosastolle ruotsinkielisiä kuuromykyä varten. Sitä vastoin on merkkiosasto yli-ikäisiä suomenkielisiä kuuromykyä varten muuttumatta työskennellyt lukuvuoden 1894—95 loppuun, josta ajasta lähtien sen lakkauttaminen on alkanut rinnakkain kirjoitusosaston järeillä olevien luokkien kanssa, joten koko laitos lakkaa lukuvuoden 1897—98 lopussa. Luokkien tai osastojen luku on eri lukuvuosina ollut 8. Oppilaita oli samaan aikaan 96, 96 ja 92.

Opettajakunta. Laitoksen johto on kolmivuotiskautena ollut uskottuna v. t. johtajalle, nimipastori A. E. Nordmanille. Avoinna olevia opettajavirkoja ovat hoitaneet erityiset sijaiset.

Laitos on kolmivuotiskautena yhä ollut sijoitettuna samaan yksityiseen huoneistoon kuin ennenkin ja on vuotuisena vuokrahintana ollut 5,000 markkaa. Vuotuinen menosääntö on kolmivuotiskautena ollut 31,020, 34,020 ja 33,020 markkaa.

Kirkollistoimituskunnan kirjeen mukaan Tammik. 25 p:ltä 1893 on laitos saanut 3,000 markkaa lisäyksenä määrärahaan varattomien oppilasten hoitoa varten. Sama määrä on seuraavinakin vuosina otettu laitokselle vahvistettuun vuosirahansääntöön.

Maaliskuun 16 p:nä 1893 on Keisarillinen Senaatti myöntänyt 200 markan suuruisen lahjapalkkion suutari Johan Fredrik Appelgren-vainajan leskelle. Suutari Appelgren oli ollut laitoksen palveluksessa suutariammatin opettajana Syysk. 29 p:stä 1866.

Kouluneuvoston jäseninä ovat olleet Syysk. 1 p:ään 1894: Kaupunginlääkäri B. G. Hahl (puheenjohtaja), kunnallisneuvosmies J. A. Wikeström ja nimipastori Alb. Mikander; Syyskuun 1 p:n 1894 jälleen kaupunginlääkäri B. G. Hahl (puh. joht.), pastori Th. Grönstrand sekä rouva I. Borg.

Turun kuuromykkäkoulu.

Teidän Keisarillisen Majesteettinne armollisessa julistuksessa Kesäkuun 30 p:ltä 1892 olevien määräysten mukaisesti alkoi koulun vaikutus Syysk. 1 p:nä samana vuonna ensimmäisellä luokalla. Sitten on vuosittain uusi luokka tullut lisää, joten lukuvuoden 1895—96 alkaessa luokkia on karttunut 4. Oppilaita on kolmivuotiskautena ollut 14, 25 ja 37.

Laitokselle vahvistetun järjestelmän mukaisesti on kouluun ollut yhdistettynä asumalaitos, johon on sopinut 30 oppilasta.

Opettajakunta. Laitoksen johtoa on kolmivuotiskauden kuluessa erityisestä palkkiosta hoitanut Turun kuuromykkäoppilaitoksen v. t. johtaja, nimi-pastori A. E. Nordman. Vakinaisina opettajattarina ovat olleet neiti A. E. Stenström, koetteeksi määrätty Jouluk. 19 p. 1893, neiti C. H. Arrhenius, koetteeksi määrätty Maalisk. 28 p. 1894, neiti Th. Holmström, koetteeksi määrätty Helmik. 22 p. 1895 sekä neiti S. A. Boström, koetteeksi määrätty Kesäk. 12 p. 1895.

Koulun huoneistoksi on erityisillä sopimuksilla vuokrattu tarpeelliset huoneet puutarhuri J. F. Lyckin omistamassa talossa. Vuokrahintana on ollut 1,500, 2,400 ja 2,790 markkaa. Laitoksen omien koulurakennusten paikaksi on Keisarillinen Senaatti hyväksynyt ja kaupungilta ottanut vastaan tontin n. k. »Ryssän-mäellä». Ohjelman laitoksen tarvitsemia huoneistoja varten on Ylihallitus valmistanut ja jättänyt Keisarilliselle Senaatille.

Koulun vuosirahansääntö on kolmivuotiskautena ollut 9,860, 17,070 ja 22,640 markkaa.

Koulussa tarvittavan kaluston ostoon on Kirkollistoimituskunta kirjeillä Elok. 24 p:ltä 1892, Toukok. 2 p:ltä 1893, Huhtik. 12 p:ltä 1894 ja Huhtik. 24 p:ltä 1895 myöntänyt 1,000, 3,000, 1,300 ja 600 markkaa.

Kouluneuvoston jäseninä ovat toimineet Syysk. 1 p:ään 1894: kaupunkilääkäri B. G. Hahl (puh. joht.), kunnallisneuvosmies J. A. Wikeström ja nimi-pastori Alb. Mikander; jälkeen Syyskuun 1 p:n 1894: kaupunginlääkäri B. G. Hahl (puh. joht.), pastori Th. Grönstrand ja rouva I. Borg.

Mikkelin kuuromykkäkoulu.

Koulu avattiin Syyskuun 1 p. 1893 yhdellä luokalla, johon, Kesäk. 30 p. 1892 annetun armollisen julistuksen mukaisesti, Turun ja Kuopion puhekoulujen koetusluokilta ulos kirjoitetut oppilaat otettiin. Kun näitten lukumäärä ei ollut riittävän suuri täyttääkseen luokkaa, kirjoitettiin Keisarillisen Senaatin Kirkollisasiain-toimituskunnan kirjeessä Heinäk. 13 p:ltä samana vuonna antaman määräyksen nojalla oppilaiksi vielä muutamia puhekouluihin ilmoitettuja, mutta sieltä pääsyä varten määrättyä ikää vanhempina hyljättyjä lapsia, niin että vuoden koko oppilasluku oli 11. Alussa lukuvuotta 1894—95, jolloin laitos oli laajentunut kaksiluokkaiseksi, oli oppilasluku karttunut 22:ksi. Uusista oppilaista on tänäkin vuonna verrattain suuri joukko sellaisia, jotka eivät olleet käyneet puhekoulujen koetusluokkia.

Laitokseen on sille säädetyn järjestelmän mukaisesti ollut yhdistettynä asumalaitos enintään 15 oppilasta varten.

Opettajakunta. Laitoksen johtajan virkaa on hoitanut v. t. opettajatar N. H. Hermanson. Vakinaiseksi opettajattariksi on kouluun otettu neiti J. M. Hermanson, koetteeksi määrätty Syysk. 5 p. 1894 sekä neiti N. H. Hermanson, koetteeksi määrätty Jouluk. 4 p. 1894.

Laitoksen huoneistoksi on vuokrattu tarpeellinen määrä huoneita talossa n:o 17 Aleksanterinkadun varrella, jonka kauppias Kiurun perilliset omistavat. Vuokrahintana on ollut vuodelta 1893—94 *Smf.* 1,600 ja v. 1894—95 *Smf.* 2,000.

Laitokselle aiottujen uusien rakennusten paikaksi on Keisarillinen Senaatti hyväksynyt ja kaupungilta ottanut vastaan tontit N:o 213, 214, 216 ja 217 Ristimäen-, Raatihuoneen- ja Likolamminkatujen välissä, mutta sittemmin, Kirkollisasian-toimituskunnan kirjeen mukaan Lokak. 17 p:ltä 1894, kaupungin tekemästä pyynnöstä vaihtanut ne uudesta muodostettuihin tontteihin N:o 213—216, jotka ovat edellämainittujen tonttien välittömässä läheisyydessä. Täydellisen suunnitelman rakennuksia varten tonttipaikalle on Ylihallitus valmistanut ja Keisarilliselle Senaatille antanut. Koulun vuosirahansääntö on ollut *Smf.* 9,350 lukuvuonna 1893—94 ja *Smf.* 15,515 lukuvuonna 1894—95.

Laitoksen tarvitseman kaluston ostoon on Kirkollisasiain-toimituskunnan kirjeitten mukaan Toukokuun 2 p:ltä 1893, Huhtikuun 12 p:ltä 1894 ja Huhtikuun 24 p:ltä 1895 myönnetty 4,200, 500 ja 400 markkaa.

Kouluneuvoston jäseninä ovat olleet: rehtori M. G. Hackzell (puh. joht.), rouva A. Åkesson, ja tuomari M. Lagerstam. Rehtori Hackzellin kuoltua kutsuttiin kollega F. H. Alopœus kouluneuvoston jäseneksi ja on hän toiminut neuvoston puheenjohtajana.

Kuopion kuuromykkäkoulu.

Keisarillisen Senaatin myönnytyksellä on koulun laajennus 8-luokkaiseksi katsottu pitävän siirtää tuonemmaksi sekä katsoen ylimpien luokkien oppilasten verraten korkeaan keski-ikään että siihen nähden että samojen luokkien oppilaat ovat otetut kouluun edellyttäen seitsenvuotista oppijaksoa. Kuluvan lukuvuoden lopussa kuitenkin vastamainitut esteet poistuvat, jonka tähden koulun täydellinen uudestaan muodostaminen voidaan suoritetuksi lukuvuoden 1896—97 alkaessa. Koululle vahvistetun työjärjestyksen mukaisesti on vuoden 1892 alusta laitokseen ollut yhdistettynä asumalaitos, johon on tarkoitus saada sopimaan 30 laitoksen nuorimpia oppilaita.

Koulun oppilasluku on kolmivuotiskauden kuluessa ollut 81, 88 ja 90. Opettajakunta. Laitoksen johto on Ylihallituksen määräyksestä Syysk. 9 p:ltä 1892 ollut uskottuna v. t. johtaja Kust. Killiselle, jonka Keisarillinen Senaatti sittemmin Tammik. 1 p:nä 1893 nimitti ja määräsi koulun vakinaiseksi johtajaksi. Asumalaitoksen vakinaiseksi johtajattareksi on otettu neiti A. Hellström, koetteeksi määrätty Tammik. 24 p. 1893. Samana päivänä määrättiin rouva T. Killinen sekä neidit E. A. Strunck ja N. M. Helsingius kahtena koetusvuotena hoitamaan kukin yhtä opettajattaren virkaa koulussa. Huhtik. 17 p:nä 1895 määrättiin neiti L. Aschan kahtena koetusvuonna hoitamaan vasta perustettua opettajattaren virkaa laitoksessa. Vakinaisen opettajan toimen ovat saaneet filosofian kandidaatti O. Wichmann ja O. Koponen, koetteeksi määrätty Kesäk. 12 p:nä 1895.

Laitos on ollut sijoitettuna samaan valtion omistamaan taloon kuin ennenkin. Asumalaitoksen perustamisen kautta tarpeelliseksi tullut lisähuoneisto on saatu leskirouva Ida Herckmanin läheisessä talossa N:o 35 ensimmäisessä kaupungin osassa, josta talosta päärakennus on tarkoitukseen vuokrattu. Vuokrahintana on ollut 1,000 markkaa. Huoneeksi voimisteluharjoituksia varten on kevätlukukauden 1895 alusta vuokrattu sali vapaaehtoisen palokunnan talossa tontilla N:o 78 ensimmäisessä kaupungin osassa. Suunnitelman niitä huoneistoja varten, jotka tulevat olemaan koulutontille rakennettavaksi päätetyissä laitoksen rakennuksissa, on Ylihallitus valmistanut ja lähettänyt Keisarilliselle Senaatille.

Koulun vuosirahansääntö on kolmivuotiskautena ollut 38,640, 47,260 ja 48,610 markkaa.

Kaluston ostamiseen on Kirkollisasiain-toimituskunnan kirjeitten mukaan Elokuun 24 p:ltä 1892, Lokakuun 31 p:ltä 1892, ja Toukokuun 2 p:ltä 1893 myönnetty 4,900, 868 ja 1,850 markkaa.

Kouluneuvoston jäseninä ovat Syysk. 1 p:ään 1894 olleet: linnan- ja sairaalanlääkäri, toht. Z. Walmar (puh. joht.), lehtori E. Winter, kauppias R. Lindqvist, rouva J. Therman ja neiti B. Stenius ja jälkeen Syysk. 1 p:n 1894 linnan- ja sairaalanlääkäri Z. Walmar (puh. joht.), lehtori E. Winter, kauppias I. Löf, rouva J. Therman ja neiti B. Stenius.

Jyväskylän kuuromykkäkoulu.

Teidän Keisarillisen Majesteettinne armollisessa kirjeessä Toukokuun 4 p:ltä 1894 annetun määräyksen mukaisesti alkoi koulun toiminta Syyskuun 1 p:nä samana vuonna kahdella rinnakkaisluokalla. Oppilaisiksi pyrkivien

suuri lukumäärä, joka ilmoitettiin myöskin lukuvuodeksi 1895—96, antoi Ylihallitukselle aiheen Teidän Keisarilliselle Majesteetillenne alamaisesti esittää, että vastakin olisi oikeus rinnakkaisluokkia perustamalla valmistaa tilaa suuremmalle oppilasmäärälle kuin koululle vahvistettu normaalimenosääntö edellyttää. Kun lupa tähän armollisen kirjeen kautta Heinäkuun 18 p:ltä 1895 oli saatu, on lukuvuodeksi 1895—96 vielä kaksi luokkaa tullut lisään.

Oppilaita lukuvuonna 1894—95 oli 30.

Opettajakunta. Laitoksen johtajana on ollut entinen Hauhon kappalainen, pastori E. J. K. Luoma, jonka Keisarillinen Senaatti Kesäkuun 21 p. 1894 nimitti ja määräsi Syyskuun 1 p:stä 1894 olemaan koulun johtajana. Teidän Keisarillisen Majesteettinne armollisen kirjeen perustuksella Toukok. 4 p:ltä 1894 on Ylihallitus Toukokuun 29 p:nä 1894 nimittänyt rouva H. Luoman laitoksen opettajattareksi ja Elokuun 8 p:nä samana vuonna määrännyt hänet kahtena koetusvuonna hoitamaan opettajattaren virkaa koulussa.

Huoneisto on laitokselle vuokrattu talonmistaja F. H. Öhmanin talossa N:o 100 Satama- ja Valtakatuksen kulmassa vuotuisesta 1,600 markan vuokrasta.

Koulun menosääntö lukuvuodelle 1894—95 on ollut 17,010 markkaa.

Kaluston ostamiseen on Kirkollisasiain-toimituskunnan kirjeitten mukaan Heinäk. 19 p:ltä 1894 ja Huhtik. 24 p:ltä 1895 myönnetty ylimääräisiä määrärahoja 2,000 ja 2,300 markkaa.

Kouluneuvoston jäsenenä ovat lukuvuoden kuluessa toimineet lehtori J. Hedberg (puh. joht.), seminaarinjohtajatar A. Lilius, toht. E. Nilsson, neuvosmies Joh. Castrén ja kirkkoherra F. E. Cleve.

Pietarsaaren kuuromykkäkoulu.

Laitoksen uudestaan muodostaminen armollisessa julistuksessa Kesäkuun 30 p:ltä 1892 annettujen määräysten mukaisesti on jatkunut siten, että lukuvuoden 1892—93 alettua ei enää ole otettu oppilaita suomenkielisiä kuuromykyksiä eikä neljäätoista vuotta nuorempia ruotsinkielisiä kuuromykyksiä lapsia. Laitoksen täydellinen uudestaan muodostaminen lasketaan olevan suoritettu lukuvuoden 1895—96 lopussa. Porvoon kuuromykkäkoulusta on siirretty yksi oppilas armollisessa julistuksessa Kesäkuun 30 p:ltä 1892 olevien säästösten mukaisesti.

Oppilasluku on kolmivuotiskautena ollut 31, 30 ja 29.

Opettajakunta. Laitosta on johtanut sen johtajatar, neiti A. Heikel. Lukuvuoden 1893—94 alusta on Porvoon kuuromykkäkoulun entinen apulaisopettaja I. Eneberg Teidän Keisarillisen Majesteettinne armollisen kirjeen ja

Kirkollisiasiain-toimituskunnan kirjeen mukaan Lokakuun 5 p:ltä 1893 ollut apulaisopettajana koulussa. Toukokuun 16 p:nä 1893 on Keisarillinen Senaatti opettaja L. F. Eklund-vainajan leskelle ja turvattomille lapsille ylimääräisen armovuoden sijaan myöntänyt 1,600 markan suuruisen lahjapalkkion.

Laitos on kolmivuotiskautena ollut sijoitettu laitosta varten ostettuun taloon ja on tarpeellisiksi havaittuja muutoksia varten laitoksen rakennuksissa sekä korjauksiin Kirkollisiasiain-toimituskunnan kirjeen mukaan Maaliskuun 30 ja Kesäkuun 7 p:ltä 1893 myönnetty 3,200 ja 4,000 markkaa.

Laitoksen vuosirahansääntö on kolmivuotiskautena ollut 15,400, 16,700 ja 18,200 markkaa.

Kouluneuvoston jäseninä ovat Syysk. 1 p:ään 1894 olleet: pormestari J. Forsén, tullinhoitaja Alb. Elfvengren ja nimipastori V. Ingman sekä tullinhoitaja Elfvengrenin ja pastori Ingmanin erottua neuvosmies F. Petterson ja pastori H. E. Wegelius. Neuvosmies Pettersonin kuoltua ja pastori H. E. Wegeliuksen muutettua paikkakunnalta on Ylihallitus jäseniksi kutsunut kolleega J. A. Bergmanin ja pastori J. Arvosen.

Helsingin sokeakoulu.

Keisarillisen Senaatin aikaisemmin mainitun kirjelmän nojalla Kesäkuun 30 p:ltä 1892 ei mainittuna päivänä säädettyä Helsingin väliaikaisen sokeain oppilaitoksen uudestaan järjestämistä täydelliseksi sokeakouluksi ole voitu täysin suorittaa. Kuitenkin on vakinaisen johtajattaren, kahden vakinaisen opettajattaren ja pysyvän käsityön-opettajan nimittämisen kautta sekä saatu lisättyjä opettajavoimia että myöskin suuressa määrässä valmistettu koulun lopullista uudestaan järjestämistä.

Oppilasluku on kolmivuotiskautena ollut 27, 26 ja 30.

Opettajakunta. Koulua on kolmivuotiskautena johtanut neiti H. Ingman, jonka Keisarillinen Senaatti Lokakuun 12 p. 1893 nimitti ja määräsi laitoksen vakinaiseksi johtajattareksi. Koulun vakinaisiksi opettajattariksi ovat nimetyt neidit L. Federley ja N. Westersträhle, koetteeksi määrätyt Elok. 8 p. 1894. Syysk. 5 p:nä samana vuonna määrättiin käsityöläinen V. Illman kahtena koetusvuotena olemaan käsityönopettajana laitoksessa.

Koulu on kolmivuotiskautena ollut sijoitettuna taloon N:o 5 Maneesikadun varrelle 4,300 markan vuotuisesta vuokrasta, jota paitse osalle asumalaitosta on vuokrattu huoneisto talosta N:o 6 Konstantiininkadun varrella.

Suunnitelman niitä huoneistoja varten, joitten on arveltu olevan sijoitettavat laitokselle aiottuun uuteer koulutaloon, on Ylihallitus valmistanut ja

Keisarilliselle Senaatille jättänyt. Tonttipaikaksi tulevalle koulutalolle on Keisarillinen Senaatti hyväksynyt ja kaupungilta ottanut vastaan tontin N:o 8 Vuorimiehenkadun varrella. Tarpeellisten rakennusten valmistamista varten on Teidän Keisarillinen Majesteettinne armollisen kirjeen mukaan Kesäkuun 30 p:ltä 1892 myöntänyt varoja aina 300,000 markkaan asti.

Koulun vuosirahansääntö kolmivuotiskautena on ollut 24,620, 26,540 ja 33,708 markkaa.

Laitoksessa tarvittavan kaluston ostamiseen on Kirkollisasiain-toimituskunnan kirjelmän mukaan Toukokuun 6 p:ltä 1892 ja Huhtikuun 12 päivästä 1894 myönnetty 1,500 ja 2,000 markkaa.

Koulun menosäännössä lukuvuodelle 1891—92 syntyneen vajauksen täyttämiseksi on Kirkollisasiain-toimituskunnan kirjeen mukaan Huhtikuun 14 p:ltä 1894 myönnetty 2,284: 33 markkaa.

Korvaukseksi niistä piirustuksista, jotka olivat seuranneet kouluneuvoston ja johtajattaren suunnitelmia koululle tarpeellisia huoneistoja varten, on Keisarillinen Senaatti Kirkollisasiain-toimituskunnan kirjeen mukaan Heinäkuun 13 p:ltä 1893 myöntänyt 162 markkaa.

Kouluneuvoston jäseninä lukuvuosina 1892—95 ovat olleet: toimiston-päällikkö C. B. Federley (puh. joht.), dosentti, toht. A. E. Nordman, vapaa-herratar E. Palmén, neiti R. Heikel ja neiti V. Lagus.

Kuopion sokeakoulu.

Laitoksen uudestaan muodostaminen on edistynyt niin pitkälle, että se lukuvuoden 1895—96 alkaessa voidaan pitää täydellisesti järjestettynä Kesäkuun 30 p:nä 1892 annetun armollisen julistuksen määräysten mukaisesti. Laitoksen normaalimenosääntöön otettua kahta käsityönopettajan virkaa hoitavat kuitenkin toistaiseksi sijaiset.

Oppilasluku kolmivuotiskautena on ollut 43, 45 ja 50.

Opettajakunta. Laitoksen johtajana on kolmivuotiskauden kuluessa edelleen ollut tirehtori, filosofian maisteri K. M. Stenius. Koska kuitenkin johtaja Stenius kovan sairauden tähden Ylihallituksen päätösten mukaan Heinäk. 29 ja Jouluk. 23 p:ltä 1892, Kesäk. 2 ja Jouluk. 29 p:ltä 1893, Syysk. 5 p:ltä 1894 sekä Tammik. 22 p:ltä 1895 on nauttinut virkavapautta ensin mainitusta päivästä Kesäkuun 1 p:ään 1895, on johtajan tointa virkavapauden aikana määräysten mukaisesti Heinäk. 29 ja Jouluk. 23 p:ltä 1892, Kesäk. 2 ja Jouluk. 29 p:ltä 1893, Syysk. 5 p:ltä 1894 sekä Tammik. 22 ja Toukok. 31 p:ltä 1895 hoitanut v. t. opettaja, pastori K. Lyytikäinen, paitse Tammik. 1

ja Maalisk. 15 p:n välisenä aikana 1894, jolloin filosofian kandidaatti J. F. Lyytikäinen hoiti johtajanvirkaa määräyksen mukaan Jouluk. 29 p:ltä 1893. Asumalaitoksen johtajattareksi on otettu neiti Athalia Petander, koetteeksi määrätty Marrask. 3 p:nä 1893. Vakinaisen opettajattaren viran laitoksessa ovat saaneet neidet Aina Petander ja I. Lyytikäinen, koetteeksi määrätty Huhtik. 20 p:nä 1894. Toukok. 7 p:nä 1895 myönnettiin johtaja K. M. Steniukselle ero johtajanvirasta lukien Kesäk. 1 p:stä samana vuonna oikeudella nauttia täysiä eläke-etuja.

Maaliskuun 22 p:nä 1892 on Keisarillinen Senaatti tehdyn esityksen johdosta nähnyt hyväksi myöntää ruoanpitäjälle, leskirovastinna M. C. Fabritiukselle vuotuisen avun, 200 markkaa maksettavaksi alkaen Marraskuun 1 p:stä 1892, jolloin rouva Fabritius korkean ijän ja kivuloisuuden tähden erosi ruoanpitäjän toimesta.

Laitos on kolmivuotiskautena ollut sijoitettuna samoihin huoneisiin kuin ennenkin, kuitenkin sillä muutoksella, että Lokakuun 1 p:stä 1893 alkaen salin, kolme huonetta ja keittiön sisältävä huoneisto on vuokrattu lisään samasta talonomistaja Niskasen talosta, johon koulu ja tyttöjen asumalaitos jo aikaisemmin olivat sijoitetut. Vuokrahintana on ollut 5,080, 5,580 ja 5,900 markkaa.

Suunnitelman koululle tarvittavia huoneistoja varten, jotka oli tarkoitus sijoittaa aiottuun uuteen koulutaloon, on Ylihallitus valmistanut ja Keisarilliselle Senaatille antanut.

Koulun vuosirahansääntö on kolmivuotiskautena ollut 38,910, 41,250 ja 42,070 markkaa.

Laitokseen tarvittavan kaluston ostamiseen on Kirkollisasiain-toimituskunnan kirjeitten mukaan Kesäkuun 22 p:ltä 1892, Toukokuun 2 p:ltä 1893, Huhtikuun 12. p:ltä 1894 ja Huhtikuun 24 p:ltä 1895 myönnetty 3,980, 500, 650, ja 2,900 markkaa.

Koulun menosääntöön tulleitten vajausten täyttämiseksi on Kirkollisasian-toimituskunnan kirjeitten mukaan Toukokuun 24 ja Marraskuun 15 p:ltä 1892 myönnetty 1,932: 32 ja 1,184: 76 markkaa. Paikaosaston asumalaitoksen huoneiston siistimiseen, jonka huoneiston korjaaminen vuokrasopimuksen ehtojen mukaan on valtion tehtävä, on myönnetty 250 markkaa (Kirkollis-toimituskunnan kirjelmä Toukokuun 2 p:ltä 1893) ja 200 markkaa (Kirkollis-toimituskunnan kirjelmä Huhtikuun 12 p:ltä 1894).

Korvaukseksi niistä piirustuksista, jotka seurasivat kouluneuvoston ja johtajan tekemiä koulurakennussuunnitelmia, on Keisarillinen Senaatti, Kir-

kollisiasiain-toimituskunnan kirjeen mukaan Heinäkuun 13 p:ltä 1893, myöntänyt 162 markkaa.

Kouluneuvoston jäseninä ovat olleet Syysk. 1 p:ään 1894: linnan ja sairaalanlääkäri Z. Walmari (puh. joht.), lehtori E. Winter, kauppias R. Lindqvist, rouva J. Therman ja neiti B. Stenius, sekä jälkeen Syysk. 1 p:n 1894: linnan ja sairaalanlääkäri Z. Walmari (puh. joht.), lehtori E. Winter, kauppias I. Löf, rouva J. Therman ja neiti B. Stenius.

Yksityisiä laitoksia.

Hefata, kuuromykkäkoulu Hauholla, jonka omistajana ja johtajana pastorin rouva H. Luoma on ollut, lakkasi vaikutuksestaan Kesäkuun lopussa 1894, kun pastori E. Luoma ja rouva H. Luoma olivat siirtyneet opettajiksi Teidän Keisarillisen Majesteettinne armollisen kirjeen mukaisesti Toukokuun 4 p:ltä 1894 Jyväskylään perustettuun uuteen kuuromykkäkouluun. Teidän Keisarillisen Majesteettinne Toukokuun 4 p. 1894 antaman armollisen kirjeen kautta ovat Luoman puolisot saaneet oikeuden laitoksen lakattuakin yhden vuosineljänneksen aikana periä 1,000 markkaa laitoksen kannatukseksi myönnetystä valtioavusta, jonka jälkeen tämä valtioapu, joka armollisen määräyksen mukaan Lokak. 11 p:ltä 1892 oli maksettava viitenä vuotena lukien saman vuoden Heinäk. 1 p:stä, on säästetty kruunulle.

Oppilasluku viimeisen oppikurssin aikana on ollut 16.

Pietarsaaren aistiviallislaitos, jolle armollisella päätöksellä Lokak. 14 p:ltä 1891 oli myönnetty vuotuista valtioapua, 5,000 markkaa maksettavaksi viitenä vuotena lukien Syyskuun 1 p:stä 1891, on syyslukukauden lopussa 1892 lakannut toimestaan, jonka johdosta valtioapu vuoden 1893 alusta on säästetty kruunulle.

Laitoksen johtajana on toiminut sen omistaja tirehtori F. Lundberg.

Aistiviallisten lasten kasvatustilasto Perttulan tilalla Wanajan pitäjässä on kolmivuotiskautena armollisten määräysten mukaisesti Marraskuun 13 p:ltä 1889 ja Lokakuun 17 p:ltä 1894 nauttinut 27,000 markan vuotuista valtioapua.

Oppilasluku lukuvuosina 1892—95 on vaihdellut 34:n (syyslukukaudella 1892) ja 35:n (syyslukukaudella 1893) välillä.

Matka-avuksi on Keisarillinen Senaatti, Kirkollisiasiain-toimituskunnan kirjeitten mukaan Toukokuun 19 p:ltä 1892 ja Joulukuun 21 p:ltä 1893, myöntänyt asumalaitoksen johtajattarelle, rouva E. Hedmanille sekä opetta-

jattarille A. Hynénille, L. Erlingille ja J. Strömbergille 1,000, 1,200, 700 ja 1,000 markkaa.

Laitoksen johtokunnan jäseninä ovat olleet: vankilansaarnaaja, pastori E. Lundell (puh. joht.), kansakoulunopettaja Karl Viktor Saarinen ja rouva Amanda Lindgren. Pastori Lundellin erottua on Keisarillinen Senaatti johtokunnan jäseneksi ja puheenjohtajaksi kutsunut kirkkoherran, rovasti J. Johanssonin.

Määrätyt vuosikertomukset on laitoksen johtaja ja omistaja filosofian maisteri E. L. Hedman valmistanut ja Ylihallitus Keisarilliselle Senaatille antanut.

* * *

Muutamia tilastollisia tauluja lukuvuodelta 1894—95, jotka ovat laaditut asianomaisten laitosten johtajien Kirkollisasiain-toimituskunnan kirjeessä Helmikuun 19 p:ltä 1895 antamien määräysten mukaisesti lähettämien ilmoitusten pohjalle, liitetään tähän alamaissimmasti.

Viran puolesta:

Valter Forsius.

I. Opettajien ja opettajattarien lukumäärä Suomen kuuromykkä- ja sokeakouluissa lukuvuonna 1894—95.

Koulun laatu.	Koulu- paikka.	Metodi.	Opetus- kieli.	Opettajien ja opettajattarien lukumäärä.									Kaikki yhteensä.
				Vakinaisia ja koetteeksi määrättyjä.			Virkaatekeviä ja apulaisia.			Tuntiopettajia.			
				Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.	
A. Kuuromykkäkouluja.													
Kuuromykkäkoulu	} Porvoo	kirjoitus- puhe-	ruots. ja suomi	—	—	—	1	2	3	—	3	3	6
{ puhekoulu . . .			ruotsi	—	2	2	—	—	—	—	1	4	5
Kuuromykkäin oppilaitos	Turku	kirj.- ja viittaus-	ruots. ja suomi	1	2	3	1	5	6	4	2	6	15
Kuuromykkäkoulu	Turku	puhe-	suomi	—	2	2	—	1	1	2	2	4	7
Kuuromykkäkoulu	Mikkeli	kirjoitus-	suomi	—	1	1	—	1	1	—	4	4	6
Kuuromykkäkoulu	Kuopio	puhe-	suomi	1	4	5	2	2	4	—	1	1	10
Kuuromykkäkoulu	Jyväskylä	viittaus-	suomi	1	1	2	1	—	1	—	1	1	4
Kuuromykkäkoulu	Pietarsaari	kirj.- ja viittaus-	ruots. ja suomi	—	1	1	2	—	2	3	4	7	10
B. Sokeakouluja.													
Sokeakoulu	Helsinki	—	ruots. ja suomi	1	3	4	—	1	1	1	5	6	11
Sokeakoulu	Kuopio	—	suomi	1	3	4	3	—	3	2	4	6	13

II. Kunkin opettajan ja opettajattaren osalle tulevien viikkotuntien

Koulun laatu.	Koulupaikka.	Osaston luokkien luku.
A. Kuuromykkäkouluja.		
Kuuromykkäkoulu { kirjoituskoulu	Porvoo	2
puhekoulu		
Kuuromykkäin oppilaitos	Turku	8
Kuuromykkäkoulu	Turku	3
Kuuromykkäkoulu	Mikkeli	2
Kuuromykkäkoulu	Kuopio	7
Kuuromykkäkoulu	Jyväskylä	2
Kuuromykkäkoulu	Pietarsaari	4
B. Sokeakouluja.		
Sokeakoulu	Helsinki	5
Sokeakoulu	Kuopio	5

luku kuuromykkä- ja sokeakouluissa lukuvuonna 1894—95.

Opetustuntia viikossa, joita hoitaa:												
Johtaja tai johtajatar.		Asumalaitoksen johtajatar.		Vakinainen, koetteeksi määrätty, apulais- tai virkaa toimittava opettaja ja opettajatar.			Tuntiopettaja.			Yhteensä viikkotuntia.		Koko summa.
Lukunaineita.	Harjoitusaineita.	Lukunaineita.	Harjoitusaineita.	Opettajien lukunäitä.	Lukunaineita.	Harjoitusaineita.	Opettajien lukunäitä.	Lukunaineita.	Harjoitusaineita.	Lukunaineita.	Harjoitusaineita.	
13	—	—	—	2	48	—	3	—	26	61	26	87
4	—	22	—	1	28	—	5	—	34	54	34	88
17	—	—	—	8	210	22	6	6	63	233	85	318
—	—	—	—	3	66	18	4	2	26	68	44	112
—	—	21	—	1	30	—	4	6	27	55	27	82
12	—	18	—	7	151	43	1	—	28	181	71	252
18	—	—	—	2	32	32	1	2	4	52	36	88
25	—	—	—	2	45	7	7	25	47	95	54	149
17	2	—	—	4	81	51	6	30	40 ¹ / ₂	128	93 ¹ / ₂	221 ¹ / ₂
12	—	—	21 ¹ / ₂	5	60	107	6	8	22	101 ¹ / ₂	129	230 ¹ / ₂

lii. Viikkotuntia kussakin luku- ja harjoitusaineessa kuuromykkä- ja sokeakouluissa lukuvuonna
1894—95.

Koulun laatu.	Koulu- paikka.	Luokka tai vuosiosasto.	Luku- ja harjoitusaineita.												Yhteensä.				
			Uskonto ja tekstin selitys.	Äidinkieli.	Laskento.	Mittausoppi ja kirjaintieto.	Maanhäde.	Historia.	Luonnontiede.	Harvainto-opetus.	Kannokirjoitus.	Voimistelu.	Kaavain.	Piirustus.		Laulu.	Soitanto.	Käsityöt ja ammatti.	
A. Kuuromykkäkouluja.	Kuuromykkäkoulu	ruotsink.	7	14	6	—	2	—	—	—	2	3	—	—	—	—	10	44	
		suomenk.	7	14	6	—	2	—	—	—	2	3	—	—	—	—	—	10	44
		I vuosiosasto	—	22	2	—	—	—	—	—	2	6	—	—	—	—	—	10	42
		III vuosios.	2	20	4	—	—	—	—	—	2	6	—	2	—	—	—	10	46
		ruots. puhel.	4	18	4	—	2	—	—	—	2	1	—	2	—	—	8 (17)	41 (50)	
	Kuuromykkäin oppilaitos	Turku	I yli-ikäisille	4	20	4	—	—	—	—	—	2	1	—	2	—	—	8 (17)	41 (50)
			II sam.	6	14	4	—	2	—	2	—	2	1	—	2	—	—	8 (17)	41 (50)
			III sam.	8	14	4	—	2	—	2	—	—	1	—	2	—	—	8 (17)	41 (50)
			III A	4	20	4	—	—	—	—	—	2	1	—	2	—	—	8	41
			III B	6	16	4	—	2	—	—	—	2	1	—	2	—	—	8	41
Kuuromykkäkoulu	Turku	IV B	7	9	4	—	4	4	2	—	—	1	—	2	—	—	8	41	
		IV A	7	9	4	—	4	4	2	—	—	1	—	2	—	—	8	41	
		I	—	20	2	—	—	—	—	—	2	3	—	—	—	—	9	36	
		II	—	18	4	—	—	—	—	—	2	3	—	—	—	—	9	36	
		III	2	18	4	—	—	—	—	—	2	3	—	—	—	9	40		

Kuuromykkäkoulu	Mikkeli	I	—	18	6	—	—	—	—	—	5	4/2	—	1	—	—	11 (12)	43 (44)	
		II	5	17	4	—	—	—	—	—	—	3	4/2	—	1	—	—	11 (12)	43 (44)
Kuuromykkäkoulu	Kuopio	I	1	23	—	—	—	—	—	—	1	2	—	1	—	—	8	36	
		II	1	20	4	—	—	—	—	—	—	2	2	—	1 1/2	—	—	8	38 1/2
		III	1	18	5	—	—	—	—	—	—	2	2	—	2	—	—	9	39
		IV	3	17	4	—	1	—	—	—	—	2	2	—	2	—	—	9	40
		V	6	15	4	—	1	—	1	—	—	1	2	—	2	—	—	9	41
		VI	6	13	5	—	2	—	1	—	—	—	2	—	2	—	—	9	40
		VII	6	14	5	—	2	—	1	—	—	—	2	—	2	—	—	9	41
Kuuromykkäkoulu	Jyväskylä	I a	4	17	3	—	—	—	—	—	1	2/2	—	1	—	—	15	42	
		I b	4	17	3	—	—	—	—	—	—	1	2/2	—	1	—	—	15	42
Kuuromykkäkoulu	Pietarsaari	I	6	16	4	—	—	—	2	—	2	2	—	2	—	—	13	47	
		II	6	15	3	—	2	—	2	—	2	2	—	2	—	—	13	47	
		III	6	15	3	—	2	—	2	—	2	2	—	2	—	—	13	47	
		f	6	15	3	—	2	—	2	—	2	2	—	2	—	—	13	47	
B. Sokeakouluja.																			
Sokeakoulu	Helsinki	Valmist. I	2	10	6	—	—	—	—	4	—	3	1	—	2	—	6	36	
		Valmist. II	2	10	6	—	—	—	—	4	—	3	1	—	2	—	9	39	
		I	4	10	4	—	3	3	—	3	—	3	1	—	2	—	10	44	
		II	4	8	4	1	3	3	2	—	—	3	—	—	2	—	19	49	
		III	2	2	2	1 (1)	1	1	1	—	2	2	—	—	2	—	35	52	
Sokeakoulu	Kuopio	Valmistava	5	8	4	—	—	—	—	3	—	4	2	—	3	3	8	40	
		I	6	6	4	—	2	—	—	3	3	4	2	—	3	1	16 1/2	50 1/2	
		II	5	5	3	1	3	3	2	—	2	4	—	—	3	2	18 1/2	51 1/2	
		III	2	2	2	—	1	2	1	—	2	4	—	—	3	1	30 1/2	50 1/2	
		IV	2	2	—	—	—	—	—	2	4	—	—	3	—	36 1/2	49 1/2		

M u i s t. Missä kaksi lukua on samassa sarakkeessa, tarkoittaa edellinen mies- ja jällempi naisoppilaita.

IV. Kuuromykkä- ja sokeakoulujen vuosimäärärahat ja tulot, menot opetukseen, vuonna

Koulun laatu.	Koulu- paikka.	Tuloja lukuvuoden kuluessa.						Yhteensä tuloja lukuvuoden kuluessa. ¹⁾ ja ²⁾			
		Koulun määrärahat valtion varoista. ¹⁾		Lukuvuoden kuluessa kertyneitä korkoja.		Kannettuja oppilas- maksuja vaatienkseenä.					
		Smg.	7m.	Smg.	7m.	Smg.	7m.	Smg.	7m.		
A. Kuuromykkäkouluja.											
Kuuromykkäkoulu	Porvoo	21,050	—	1,267	26	969	21	—	23,286	47	
Kuuromykkäin oppilaitos	Turku	28,020	—	79	99	2,935	20	—	31,035	19	
Kuuromykkäkoulu	Turku	19,850	—	—	—	—	—	—	19,850	—	
Kuuromykkäkoulu	Mikkeli	13,483	—	5	31	—	—	—	13,488	31	
Kuuromykkäkoulu	Kuopio	47,443	—	834	68	484	39	—	48,782	07	
Kuuromykkäkoulu	Jyväskylä	15,410	—	—	—	106	75	—	15,516	75	
Kuuromykkäkoulu	Pietarsaari	17,550	—	71	33	827	40	8	18,456	83	
B. Sokeakouluja.											
Sokeakoulu	Helsinki	27,167	72	1,075	96	1,002	10	596	07	29,841	75
Sokeakoulu	Kuopio	34,670	—	556	83	6,345	02	1,885	—	43,456	85

¹⁾ Tähän ei ole laskettu kuluja kouluhuoneistosta.

²⁾ Tähän ei ole laskettu oppilasmaksuja, missä ne vähentämättä maksetaan valtiolle.

vaatteukseen, kirjastoon, opetus- ja työkalustoon sekä muuhun kalustoon luku-
1894—95.

Menoja lukuvuoden kuluessa:				Yhteensä menoja luku- vuoden kuluessa.				Lukuvuoden kuluessa, kan- nettuja oppilasmaksuja.				Koulun korkoa kasvava pää- oma lukuvuoden alussa.				Koulun kirjasto.				Koulun muu kalusto.		Koulun opetus- ja työkalusto.	
opetukseen, hoitoon y. m.		vaatteukseen.														oppilaille jaettuihin palkintoihin y. m.		Kirjoja lukuvuoden alussa.		Lukuvuoden aikana lisään tulleita kirjoja.		Menoja lukuvuoden kuluessa.	
Smg.	7m.	Smg.	7m.	Smg.	7m.	Smg.	7m.	Smg.	7m.	Smg.	7m.	Smg.	7m.	Smg.	7m.	Smg.	7m.	Smg.	7m.				
27,039	29	302	60	35	—	27,376	89	3,949	20	27,811	48	497	25	—	—	1,041	27	757	92				
40,713	11	128	—	—	—	40,841	11	7,384	78	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
15,159	—	78	45	—	—	15,238	—	1,749	85	—	—	58	5	3	50	264	30	1,300	—				
14,936	56	124	41	4	85	15,065	82	1,950	—	—	—	—	—	87	75	355	29	610	77				
40,948	12	914	74	—	—	41,862	86	5,587	—	14,733	68	96	19	81	45	111	10	91	35				
15,355	20	154	60	6	75	15,516	55	2,345	—	—	—	—	9	56	80	837	84	1,464	50				
15,849	36	192	28	—	—	16,021	48	2,199	05	7,428	93	97	1	—	—	386	52	—	—				
28,515	41	1,442	03	627	85	30,585	29	1,407	—	21,000	—	711	25	324	12	1,835	04	1,422	—				
33,850	91	1,885	—	3,415	28	39,151	19	1,386	40	9,081	92	408	50	61	25	973	65	137	45				

V. Kuuromykkä- ja sokeakouluihin otettuja oppilaita koskevia ilmoituksia lukuvuodelta 1894—95.

Koulun laatu.	Koulu- paikka.	Edelliseltä lukuvuodelta jälellä olevia oppilaita.			Lukuvuoden alussa otet- tuja uusia oppilaita.			Yhteensä oppilaita lukuvuoden kuluessa.			Lukuvuoden kuluessa eronneita			Yhteensä eronneita oppilaita.			Seuraavaan lukuvuoteen jääpiä oppi- laita.			Lukuvuoden kuluessa		Lasten vanhemmat ovat:						Oppilaita, jotka suorit- tavat		Maksut suorittaa:		Vika on ilmestynyt:			Vian määrä.		Oppilasten lahjakkuus.													
											oppikurssin päättettyään.		oppikurssia päättämättä.							saapuneita oppilas- ilmoituksia.	hyljättyjä oppilaita tarjoutu- misilmoi- tuksia.	kaupungissa.		maalla.		Tuntematon isä.	koko maksun.	ei mitään maksua.	vähennetty maksun.	vanhemmat.	kunta, köyhäin- hoito tai muu.	yksityinen henkilö.	ennen 4:tta ikä- vuotta.	4:nnen ikävuo- den jälkeen.	Oppilaita on kuolon jälke- en.	Oppilaita on puheen jätettä.	Oppilaita on kuolon ja puheen jätettä.	Kuuromykkä- kouluissa.	Sokea- kouluissa.	Vahatahtaisia (= c-oppilaita).	Kohatahtaisia lahjakkaita (= b-oppilaita).	Lahjakkaita (= a-oppilaita).								
											Miehiä.	Naisia.	Yh- teensä.									Miehiä.	Naisia.	Yh- teensä.	Miehiä.																		Naisia.	Yh- teensä.	Työmiehiä y. m.	Talollisia y. m.	Virkamiehiä ja säätyläisiä.	Työnmiehiä y. m.	Tehtäviä ja ammattilaisia.	Säätyläisiä y. m.
A. Kuuromykkäkouluja.																																																		
Kuuromykkäkoulu	Porvoo	16	11	27	7	5	12	23	16	39	2	2	4	—	—	—	2	2	4	21	14	35	2	—	2	—	2	6	1	5	22	3	12	23	4	7	30	—	7	29	3	4	—	2	33	—	—	12	17	10
Kuuromykkäin oppilaitos	Turku	37	40	77	8	7	15	45	47	92	1	1	2	7	7	14	8	8	16	37	39	76	26	11	—	—	4	12	—	12	57	7	9	62	21	15	61	—	18	48	17	—	—	33	41	18				
Kuuromykkäkoulu	Turku	12	10	22	7	8	15	19	18	37	2	1	3	—	—	—	2	1	3	17	17	34	20	6	—	—	—	5	—	8	23	1	5	21	11	8	18	—	9	21	5	4	4	11	18	—	—	17	14	6
Kuuromykkäkoulu	Mikkeli	8	3	11	7	4	11	15	7	22	2	—	2	—	—	—	2	—	2	14	7	21	22	5	6	—	—	2	1	5	12	1	1	20	—	2	15	4	6	9	6	—	1	1	19	—	—	3	7	11
Kuuromykkäkoulu	Kuopio	31	44	75	11	4	15	42	48	90	2	1	3	4	5	9	6	6	12	36	42	78	52	17	20	—	—	6	1	22	61	—	1	77	—	20	54	4	34	51	5	7	5	11	67	—	—	34	31	25
Kuuromykkäkoulu	Jyväskylä	—	—	—	15	15	30	15	15	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	15	30	77	43	4	—	—	—	—	6	23	1	—	29	1	4	23	2	9	12	8	1	3	—	—	12	14	4		
Kuuromykkäkoulu	Pietarsaari	10	12	22	5	2	7	17	12	29	—	2	2	2	5	7	2	7	9	15	5	20	16	—	12	—	—	4	—	13	10	3	2	23	4	10	14	1	6	11	3	2	2	2	23	—	—	5	19	5
B. Sokeakouluja.																																																		
Sokeakoulu	Helsinki	10	16	26	1	3	4	11	19	30	1	—	1	—	1	1	1	1	2	10	18	28	11	—	4	1	1	2	—	6	11	9	1	8	21	1	6	2	7	15	7	—	—	11	19	14	12	4		
Sokeakoulu	Kuopio	19	24	43	3	4	7	22	28	50	4	4	8	1	—	1	5	4	9	17	24	41	10	—	5	—	—	—	6	42	—	—	46	4	6	40	—	15	17	18	—	—	16	34	28	11	11			